

Magyarország Alkotmánybírósága

Budapest

Donáti u. 35-45.

1015

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: <i>IV/1600-3/2014</i>	
Érkezett: 2014 NOV 17.	
Példány: <i>1</i>	Kezelőiroda: <i>mm</i>
Melléklet: <i>3</i> db	

Tisztelt Alkotmánybíróság!

██████████ a T. Alkotmánybíróság részemre 2014. október 14-én kézbesített hiánypótlásra felhívó levelére a következő

kiegészített alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az alábbiakban részletesen kifejtendő indokok alapján a Kúria Mellett Eljáró Másodfokú Szolgálati Bíróság Szf.F.3/2014/6. számon meghozott határozatát (a továbbiakban: határozat, **P/1. szám** alatt csatolva) mint alaptörvény-ellenes bírói döntést semmisítse meg. Kérem továbbá a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az ehhez kapcsolódóan a Budapest területén működő ítélőtábla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság Szf.14/63/2012. számú határozatát (**P/2. szám** alatt csatolva) is megsemmisíteni szíveskedjék.

Kérelmem anyagi jogi jogalapja Magyarország Alaptörvényének IX. cikk (1) bekezdése (véleménynyilvánítás szabadságához való jog), továbbá a XXVIII. cikk (1) bekezdése (tisztességes eljáráshoz való jog).

Kérelmem eljárásjogi alapja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. §-a, amely alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangját, és megsemmisíti az alaptörvény-ellenes bírói döntést.

A személyes érintettségemet igazolja, hogy a megtámadott határozatok meghozatalához vezető eljárásnak alanya voltam.

A jogsérelmet az ellenem kezdeményezett fegyelmi eljárást lefolytató, első és másodfokon eljáró szolgálati bíróságok eljárása okozta. Az eljárás megindítása alappal nevezhető jogellenesnek és egyben a véleménynyilvánításhoz való jogomat sértőnek tekintettel arra, hogy az alátámaszthatóan egyfajta reakcióként/retorzióként szolgált korábbi, a bírói karban működő kollégám ellen a bírói integritással összefüggésben tett bejelentésemre. Az eljárás lefolytatása során pedig kimutathatóan sérültek a tisztességes eljáráshoz való jogomnak egyes részjogosultságai.

A T. Alkotmánybíróság hiánypótlásra felhívó levelét 2014. október 14-én vettem kézhez, így a kiegészített alkotmányjogi panasz benyújtása határidőben történik.

A jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés „alapvető alkotmányjogi jelentőségű” (Abtv. 29. §), ugyanis egyrészt bíróként, az ellenem – mint a Magyarországon igazságszolgáltatási monopóliummal rendelkező kar tagja ellen ezen kar más tagjai által – lefolytatott eljárás során kiemelt jelentőséget kellett volna tulajdonítani azon alkotmányos eljárási garanciáknak, amelyet a bírói kar az állampolgárok érdekében kifejtett tevékenysége során is köteles messzemenőig megtartani. Másrészt véleménynyilvánításhoz való jogom sérelme is kiemelt jelentőséggel bír, hiszen az Alaptörvényben rögzítetten is jogállami követelmény a bírák függetlensége, melynek részeleme, hogy szervezeten belüli negatív reakciókat, megtorlásokat ne kelljen elviselniük, illetőleg tartaniuk se kelljen azoktól alkotmányos, egyben jogszabályi kereteken belül gyakorolt véleménynyilvánításuk következtében.

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 52. §-ának (5) bekezdése értelmében kérem az adataim zártan kezelését.

A könnyebb áttekinthetőség kedvéért egységes szerkezetben nyújtom be alkotmányjogi panaszom kiegészítését, de az természetesen nem tekinthető új beadványnak.

I. Alkalmazandó jogszabályok

a) Alaptörvény

IX. cikk

„(1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”

XXVIII. cikk

„(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(...)”

24. cikk

„(...)

(2) Az Alkotmánybíróság (...)

d) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját;

(...)

(3) Az Alkotmánybíróság

(...)

b) a (2) bekezdés d) pontjában foglalt hatáskörében megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntést (...)”

b) Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény

„

27. § Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés

a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és

b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

(...)

43. § (1) Ha az Alkotmánybíróság a 27. § alapján folytatott eljárásában alkotmányjogi panasz alapján megállapítja a bírói döntés alaptörvény-ellenességét, a döntést megsemmisíti.

(2) A bírói döntést megsemmisítő alkotmánybírósági döntés eljárási jogkövetkezményére a bírósági eljárások szabályait tartalmazó törvények rendelkezéseit kell alkalmazni.

(3) A bírói döntés Alkotmánybíróság általi megsemmisítése következtében a szükség szerint lefolytatandó bírósági eljárásban az alkotmányjogi kérdésben az Alkotmánybíróság határozata szerint kell eljárni.

(4) Az Alkotmánybíróság a bírói döntés megsemmisítése esetén megsemmisítheti a döntéssel felülvizsgált más bírósági vagy hatósági döntéseket is.

(...)”

c) 2011. évi CLXII. törvény a bírák jogállásáról és javadalmazásáról (Bjt.)

„(...)

35. § (1) A bíró részére a feladatai megfelelő ellátásához szükséges feltételeket biztosítani kell.

(2) A bíróra kiosztható ügyek számát úgy kell meghatározni, hogy az lehetővé tegye az eljárási és ügyviteli szabályok megtartását és a bírák arányos munkaterhét.

105. § Fegyelmi vétséget követ el a bíró, ha vétkesen

a) a szolgálati viszonyával kapcsolatos kötelezettségeit megszegi, vagy (...)

111. § A fegyelmi eljárás megindításáról, a fegyelmi eljárás megtagadásáról vagy előzetes vizsgálat elrendeléséről – az érintett bíró egyidejű értesítése mellett – a szolgálati bíróság kijelölt fegyelmi tanácsa dönt.

113. § (2) A fegyelmi eljárás előkészítését és az előzetes vizsgálatot vizsgálóbiztos végzi. Vizsgálóbiztosként nem járhat el az érintett bíró beosztásának megfelelő szintnél alacsonyabb szintű bíróság bírója.

121. § (1) A vizsgálóbiztos jelentésének előterjesztését követő 15 napon belül a szolgálati bíróság tanácsa dönt a fegyelmi eljárás megindításáról vagy megtagadásáról és a felfüggesztésről.

122. § (...)

(2) *A tárgyaláson az eljárás alá vont bíró és a képviselője, valamint az eljárás kezdeményezője kérdéseket tehet fel, az OBH elnöke – amennyiben a tárgyaláson értesítés alapján van jelen – kérdés feltevését indítványozhatja.*

(3) *A határozat meghozatala előtt az eljárás kezdeményezője, majd az eljárás alá vont bíró és a képviselő felszólalhat.*

II. Tényállás

1. A Budapest Környéki Törvényszéken állok alkalmazásban bírói szolgálati jogviszonyban, törvényszéki bíróként dolgozom.

A törvényszék és különösen a Felszámolási Csoport hosszú ideje rendkívüli leterheltség mellett működik, az OBH elnökének nem véletlenül szerepel a kiemelt stratégiai céljai között a munkateherben tapasztalható aránytalanságok felszámolása.

2. Mivel ilyen körülmények között értelemszerűen nincs lehetőség minden eljárási határidő betartására, jómagam – a többi bíróhoz hasonlóan – önhibámon kívül sajnálatos módon folyamatosan jogsértést követek el. Egyúttal maga a Törvényszék is jogellenesen jár el, amikor a törvényben előírtakkal ellentétben a „túlszignálással” nem teszi lehetővé a bíró szakszerű és egyben megalapozott munkavégzését.

3. Az önhiba hiányát támasztja alá az a tény is, hogy nem, illetőleg nem folyamatosan álltak rendelkezésemre a bírák jogállásáról szóló törvény értelmében is kötelezően biztosítandó azon személyi és infrastrukturális feltételek, amelyek lehetővé teszik, hogy a megnövekedett ügyteherrel dolgozó bírák határidőben tudják végezni munkájukat.

4. Az ügy szempontjából lényeges momentum, hogy egy kollégámmal összefüggésben bírói integritást sértő cselekményt derítettem fel, amely cselekményt a megyei bíróság akkori elnöke fegyelmi vétségnek minősített, ugyanakkor az érintett bíróval szemben fegyelmi eljárást nem kezdeményezett, az ügynek semmilyen következménye nem lett, álláspontom szerint az esetet eltussolták. Ennek eredményeként egy hosszan elhúzódó munkahelyi konfliktust kellett elszenvednem, amelynek során ellenem egyebek mellett az alábbiakban bemutatott módon fegyelmi eljárást is indítottak akként, hogy az eljárás alapjául nem a valódi okot, hanem a késedelmes ügyintézészt jelölték meg.

5. A valós ok az általam egy munkatársam visszaélései miatt tett közérdekű bejelentés, amelyet a bírónő jogellenes, a bírói kar integritását sértő eljárása miatt a köz érdekében jeleztem a bíróság vezetőjének. A bírótársam olyan ügyekben járt el, ahol kizárási ok állt fenn, mert a házastársa – titokban – egy felszámoló cég alkalmazásában állt. Amikor ezt felderítettük, mindezek ellenére továbbra is intézett olyan ügyeket, ahol a házastársi kapcsolaton alapuló kizárási ok fennállt, mi több, bizonyíthatóan – rendelkezésre állnak

vallomások – jogszabályba ütköző módon megpróbálta elérni az általa preferált felszámoló kijelölését. Ehhez hasonló ügyben a jelen eset óta a médiában is nagy hírt kapott esetben egy bírónőt első fokon szabadságvesztés büntetésre ítélték. A mi esetünkben a vétség megállapításánál tovább nem jutott a bíróság elnöke.

Az esettel kapcsolatban az összbírói értekezleten is felszólaltam, amelynek következtében velem szemben fegyelmi eljárást akartak indítani, erre végül nem került sor. Hiába tettem további bejelentéseket a megyei bíróság akkori elnöke felé, ennek érdemi eredménye nem lett, a nem nyíltan lefolytatott vizsgálat és szankció nélkül maradt vétség pedig jelentősen rombolta a bírói kar morálját, a csoport erkölcsi helyzetét. A helyzet végül az érintett bíró nyugállományba vonulásával „megoldódott”, habár ezt érdemi megoldásnak aligha tekinthetjük.

6. A Budapest területén működő ítélőtábla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság folytatta le a fent említett fegyelmi eljárást, amelynek eredményeként velem szemben megrovás fegyelmi büntetést szabott ki.

7. Eljárása során az elsőfokú szolgálati bíróság azon túl, hogy nem érvényesítette maradéktalanul a meghatározott eljárási rend követelményeit, az Alaptörvényben rögzített tisztességes eljáráshoz való jogomat is sértő mértékben követett el jogsértő eljárási cselekményeket.

8. Ezen cselekmények közé sorolható meghallgatásomnak részbeni mellőzése – majd annak utólagos pótlása alatt szerzett információk teljes mellőzése a vizsgálóbiztosi jelentésből –, illetőleg a bírák jogállásáról szóló törvényben is rögzített kérdéshez való jogom figyelmen kívül hagyása. Ezt alátámasztandó előadom, hogy a 2013. július 1-jén tartott tárgyaláson az azt levezető bíró megtiltotta a tanúhoz intézendő kérdések feltevését tanúkihallgatás közben.

9. Az első fokú szolgálati bíróság 2014. február 17-én meghozott határozata ellen fellebbezéssel (P/3. számon csatolva) éltem a Kúria Mellett Eljáró Másodfokú Szolgálati Bírósághoz, amely fórum 2014. május 12-én hozott határozatában az első fokú határozatot helybenhagyta.

10. Fentiekkel összefüggésben egyrészt sérelmezem a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványainak megsértését, amelyet az eljárási rend betartatlansága illetőleg az eljárás során általam gyakorolható jogosultságok indokolatlan korlátozása eredményezett. Álláspontom szerint különösen sérelmes a helyzet abból a szempontból, hogy az Alaptörvényben foglalt alapvető jogosultságok megtartására és érvényesítésére alkotmányosan kötelezett bírói fórum a saját belső eljárásrendjét tetszése szerint módosítja, ezzel tulajdonképpen éppen csak magára nézve nem tartva érvényesnek az eljárásra vonatkozó garanciális követelményeket.

11. A helyzet súlyosságát fokozza a fegyelmi eljárás megindításának valódi oka, amely nem a jelentős késedelem, hanem az általam korábban leleplezett belső, bírói integritást érintő problémára való reakció. Álláspontom szerint a véleménynyilvánításhoz való jogomnak teljes kiüresítését eredményezte az a folyamat, amelyet a másodfok helybenhagyó határozata zárt.

12. A felvetett ügyben ugyanis maga a megyei bíróság elnöke is kénytelen volt elismerni, hogy a „leleplezett” bíró a bírói karhoz méltatlan, egyben jogellenes magatartást tanúsított – erre utal a vétség megállapítása is – de az, hogy ez a későbbiekben reakció nélkül maradt, mi több még engem sújtottak mondvacsinált okkal fegyelmi szankcióval arra enged következtetni, hogy a véleménynyilvánításhoz való jog, amely Alaptörvényben rögzített és az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján is kiemelt védelmet élvező alapjog korlátozása retorziós szándékkal, alaptörvény-ellenesen történt.

13. Fenti eljárás veszélye pedig nem csak az én alapvető jogomnak indokolatlan és jogellenes korlátozásában rejlik, hanem abban az esetlegesen kialakuló tendenciában, amely a független, pártatlan, a jogállamiság által megkövetelt elvek mentén működő bíróság belső „megtisztítására” tett kísérleteket – gondolva itt megalapozott észrevételekkel jogellenes cselekmények jelentésére akár – csírájában elfojtja a retorziós, megfélemlítő reakcióval. Ez dermesztő hatással lehet a bíróság valamennyi alkalmazottjára, amennyiben azzal szembesülnek, hogy a jogellenes cselekmények ellen fellépő személyt fegyelmi eljárásnak vetik alá.

III. A nemzetközi sztenderdekre való hivatkozás és a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat felhasználhatósága

14. A T. Alkotmánybíróság kimondta, hogy „Az Alkotmánybíróság az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indoklásába történő beillesztése.” {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]; korábban: 22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [41]}

15. A fenti határozat alapján jelen ügy szempontjából releváns, a már hatályon kívül helyezett Alkotmány tartalmilag azonos szakaszai kapcsán kidolgozott alkotmánybírósági gyakorlatot felhasználom és hivatkozom, feltételezve, hogy a T. Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata jelen ügy eldöntésére is zsinórmértékül fog szolgálni.

16. Elöljáróban a nemzetközi sztenderdekkel kapcsolatban – különös tekintettel az Emberi Jogok Európai Egyezményére (a továbbiakban: Egyezmény) – rámutatok arra, hogy az Egyezményt a hozzá kapcsolódó joggyakorlattal együtt az Alkotmánybíróság és a rendes bíróságok is számos alkalommal figyelembe vették jogalkalmazói tevékenységük során. Mi több, az Alkotmánybíróság és a rendes bíróságok nem pusztán figyelembe veszik, hanem egyfajta kötelező minimum sztenderdként tekintenek a strasbourgi gyakorlatra, mely alá a magyar jogvédelmi szint semmi szín alá nem mehet. Ebben a körben az Alkotmánybíróság *expressis verbis* kimondta, hogy egyes alapjogok esetében az Alkotmány ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés (mint például az Egyezmény). Ezekben az esetekben az Alkotmánybíróság (és a rendes bíróságok) által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi (jellemzően a strasbourgi Bíróság által kibontott) jogvédelem szintje.

17. A *pacta sunt servanda* elvéből [Alaptörvény Q. cikk (2)-(3) bekezdés] következően tehát az Alkotmánybíróságnak és a rendes bíróságoknak akkor is követnie kell a strasbourgi joggyakorlatot, az abban meghatározott alapjogvédelmi szintet, ha saját megelőző, „precedens-határozataiból” ez kényszerűen nem következne (1718/B/2010. AB határozat).

Minthogy a jelen beadványban hivatkozott alapjogok – a tisztességes eljáráshoz való jog, valamint a véleménynyilvánításhoz való jog – védelme hasonló módon szerepel mind az Egyezményben, mind az Alaptörvényben, tisztelettel kérem, hogy az idézett strasbourgi gyakorlatra figyelemmel is hozza meg a T. Alkotmánybíróság a döntését. A fentiekén túl a strasbourgi joggyakorlatot azért is figyelembe kell vennie a T. Alkotmánybíróságnak, ugyanis az nem pusztán egy nemzetközi szerződés – az Egyezmény a magyar jog szerves része. Az Egyezményt ugyanis az 1993. évi XXXI. törvény közvetlenül inkorporálta a magyar jogrendszerbe, így az abban foglalt jogok közvetlenül alkalmazhatók és alkalmazandók a magyar rendes bíróságok eljárásában, hasonlóan bármely más törvényhez. Minthogy azonban az Egyezményben foglalt egyes jogok tartalmát elsődlegesen a Bíróság bontja ki, így értelemszerűen annak esetjogát is figyelembe kell venni jelen eljárásban az ítélet meghozatalakor.

18. A T. Alkotmánybíróság ezt külön is megerősítette a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatában, ahol kimondta, hogy abban az esetben, ha egy adott hazai jogszabály azonos tartalmú az Egyezményben, vagy annak valamelyik Kiegészítő Jegyzőkönyvében foglalt joggal, vagy ha e jog biztosítására irányuló kötelezettség teljesítését szolgálja, az Alaptörvény Q) cikkéből az is következik, hogy az Alkotmánybíróságnak tartózkodnia kell az adott jogszabály (vagy jogszabályi rendelkezés) olyan értelmezésétől, amelynek elkerülhetetlen következménye a vállalt nemzetközi jogi kötelezettség megsértése és Magyarország sorozatos elmarasztalása lenne a Bíróság előtt.

19. Hangsúlyozom ugyanakkor, hogy a strasbourgi esetjogra történő hivatkozásaim nem értékelhetők egy olyan indítványnak, mely „bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására” irányulna.

20. A tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben az Alkotmánybíróság a 21/2014 (VII. 15.) számú határozatában külön is rögzítette, hogy nincs akadálya a tisztességes eljáráshoz való jogot értelmező, de már hatályon kívül helyezett alkotmánybírósági határozatok egyes elvi megállapításai felhasználásának az Alaptörvény értelmezésekor, mert azok összhangban vannak az Alaptörvény céljával és értelmező rendelkezéseivel is.

IV. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének okai

21. Jelen ügy tárgya a tisztességes eljáráshoz való jogomnak, valamint véleménynyilvánításhoz való jogomnak egy bírói karon belüli eljárás során történő indokolatlan, jogellenes korlátozása.

22. A fentiekben előadottak szerint a bírói integritást érintő bejelentésemre való retorzióként szenvedtem el az állítólagosan a jelentős késedelmek miatt megindított, és eljárási garanciákat sértő fegyelmi eljárást, amelynek eredményeként megrovás fegyelmi büntetést szabtak ki rám.

A Bíróság esetjoga – véleménynyilvánítás szabadsága (Egyezmény 10. cikk)

A véleménynyilvánításhoz való jog

23. A Bíróság esetjoga értelmében a szólásszabadság korlátozása akkor minősül az Egyezménnyel összhangban lévőnek, ha az jogszerűen, legitim cél érdekében történt, és az szükséges egy demokratikus társadalomban (pl. *Mladina D. D. Ljubjana vs Slovenia*, no. 20981/10, 2014. április 14-én hozott ítélet, 35. §).

24. A Bíróság állandó gyakorlata, hogy a „jogszerűség” fogalma az összes egyezményes jog tekintetében érvényesülő előírás (*Rekvényi v. Hungary, Grand Chamber judgment*, no. 25390/04, 20 May 1999, § 59). A jogszerűség fogalmába egyfelől beletartozik az, hogy a jogkorlátozásra formai szempontból a nemzeti jog előírásai szerint kerüljön sor). A Bíróság gyakorlata értelmében (*Kovács v. Hungary* (no. 19325/09., 20 December 2011) a hazai jog előírásaival ellentétes jogkorlátozás nem tekinthető olyannak, mint ami „törvényben meghatározott” (*Kovács*, § 20).

25. A Bíróság a szükségesség tekintetében – szubszidiárius szerepének megfelelően – csak azt vizsgálja egy konkrét ügy kapcsán, amennyiben megállapította a korlátozást, hogy a Részes Állam által alkalmazott korlátozás indokai elegendőek és megfelelőek-e, illetve hogy arányosak-e az elérni kívánt cél elérése érdekében (*Chauvy és Társai vs. Franciaország*, no. 64915/01, 70. §).

26. A szükségesség tekintetében a mérlegelés fontos szempontja, hogy a korlátozásra okot adó kijelentést/írást széles kontextusban, összefüggéseiben kell vizsgálat tárgyává tenni, nem

pedig önmagában nézni (*Ungváry és Irodalom Kft. vs Magyarország*, no. 64520/10, 2013. december 3-án hozott ítélet, 40. §). Ehhez kapcsolódóan pedig az eset közérdekűsége is figyelembe veendő tényező (*Bladet Tromsø és Stensaas vs Norvégia* [Nagykamara], no. 21980/93, 1999. május 20-án hozott ítélet, 59. § 62. §).

27. Jelen ügghöz hasonló jogsérelmet vitató ügyben (*Heinisch v. Germany*, no. 28274/08, 2011. július 21-én hozott ítélet, 43. §) a bíróság megállapította, hogy a közérdekű bejelentés (*whistle-blowing*) az Egyezmény 10. cikkének hatókörébe tartozik, akárcsak más hivatkozott ügyekben (*Kudeshkina v. Russia*, no. 29492/05, § 85, 26 February 2009, and *Vogt v. Germany*, 26 September 1995, § 53, Series A no. 323), ahol is többször megállapításra került, hogy mind a civil mind a közszféra érdekében dolgozók esetén az egész munkahelyre, az ahhoz kapcsolódó ügyekre, eljárásokra irányadó a 10. cikk által biztosított véleménynyilvánítás szabadsága.

28. A Bíróság egyúttal azt is megállapította, hogy a munkahelyeken történő, a visszasságok jelzésére irányuló bejelentés mind a munkavállalók mind a köz érdekében történnek, s így mint közérdekű bejelentések, számot tarthatnak a 10. cikk által nyújtott védelemre. (*ld. fenti ítélet 63. §*)

Az Alkotmánybíróság gyakorlata – véleménynyilvánításhoz való jog (Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdés)

A véleménynyilvánításhoz való jog – a bírói függetlenséggel összefüggésben

29. A véleménynyilvánításhoz való joggal összefüggésben nem lehet megkerülni azt a speciális helyzetet, amely jelen ügy indítványozójának pozíciójából fakad. Az indítványozó ugyanis bíró, és a bírói kar jogszerű működése érdekében élt a véleménynyilvánítás szabadságával, amelyhez hasonló cselekmények elengedhetetlenek ahhoz, hogy a bírói függetlenség, mint a jogállamiság egyik alapvetése megvalósulhasson.

30. Az Alkotmánybíróság által már a 38/1993. (VI. 11.) számú határozatában is kifejtette, hogy a bírói hatalom sajátossága az, hogy a másik két, "politikai" jellegű hatalmi ággal szemben állandó és semleges (akkor is, ha a politikai programokat megvalósító törvényeket és rendeleteket (is) alkalmazza). Ezt a semlegességet fogalmazza meg az Alkotmány 50. § (3)

bekezdése azzal, hogy a bírák függetlenek és csak a törvénynek vannak alávetve. A függetlenséget kifejtő másik alkotmányi mondat – a bírák párttagságának és politikai tevékenységének tilalma – még egyértelműbbé teszi a bírói hatalom politikai semlegességét, sőt azt kifejezetten megköveteli.[...] A bíróság függetlensége az ítélkezés függetlenségét tekintve abban rejlik, hogy a bíróságok a "politikai" törvényeket és az igazgatási normákat is önállóan értelmezik.

31. Az Alkotmánybíróság gyakorlata is elismeri azon már hivatkozott törvényi feltételek szükségességét, amely a jogállami elvek mentén megvalósuló bírói működéshez szükségesek. *„A bírói hatalom érvényesítésének természetesen elengedhetetlen követelménye a személyi és tárgyi feltételek biztosítása. Az is szükséges, hogy a bírósági vezetők csak az e feltételekkel kapcsolatos – az ítélkezést nem érintő – igazgatási tevékenységét összefogóan irányítsák és ellenőrizzék, valamint hogy a bírósági ügyvitel rendjét egységesen szabályozzák. E követelmények és működési feltételek teljesítése nélkül a bírói hatalom érvényesülését is tartalmazó alkotmányos rend, s a törvények végrehajtása csorbát szenvedne. E feltételek megteremtése és folyamatos biztosítása azonban nem tartozik a bírói hatalom szükségképpen és kizárólagos jogosítványai közé.”* [53/1991. (X.31.) Ab határozat]

32. Az Alkotmánybíróság határozataiban hangsúlyozta, hogy a bírói hatalom, amelyhez a bírói függetlenség kapcsolódik döntően az ítélkezésben ölt testet. A bírói függetlenség az ítélkezésre vonatkozik; a további státusbeli és szervezeti garanciák is a független ítélkezéshez szükségesek. **A bírónak mindenkitől – más bírótól is – függetlennek kell lennie, függetlenségét garanciáknak kell biztosítani minden befolyásolás ellen, származzék akár az külső hatalmi jogkör gyakorlásától, akár a bírósági szervezeten belülről.** Az Alkotmánybíróság állandó és következetes álláspontja, hogy az Alkotmány 50. § (3) bekezdése alapján a minden külső befolyásolástól független bírói ítélkezés feltétel nélküli követelmény, és lényegében abszolút alkotmányos védelem alatt áll. *(Így: 53/1991.(X. 31.) AB határozat, ABH 1991, 266, 267; 38/1993.(VI. 11.) AB határozat, ABH 1993, 256, 261; 17/1994.(III. 29.) AB határozat, ABH 1994, 84, 86; 45/1994.(X. 21.) AB határozat, ABH 1994, 254, 256; 627/B/1993. AB határozat, ABH 1997, 767, 769).*

33. A véleménynyilvánítás szabadságával összefüggésben az Alkotmánybíróság már korai határozataiban is arra a megállapításra jutott, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának kitüntetett szerepe van az alkotmányos alapjogok között, tulajdonképpen "anyajoga" többféle

szabadságjognak, az un. "kommunikációs" alapjogoknak. Ez a jogegyüttes teszi lehetővé az egyén megalapozott részvételét a társadalmi és politikai folyamatokban. [...] Az eszmék, nézetek szabad kifejtése, a mégoly népszerűtlen vagy sajátos elképzelések szabad megnyilvánulása a fejlődni képes és valóban eleven társadalom létezésének alapfeltétele.

34. A közérdekre is kiterjesztve a meghatározást: „az egyéni véleménynyilvánítási szabadság szubjektív joga mellett tehát az Alkotmány 61. §-ából következik a demokratikus közvélemény kialakulása feltételeinek és működése fenntartásának biztosítására irányuló állami kötelezettség. A szabad véleménynyilvánításhoz való jog objektív, intézményes oldala nemcsak a sajtószabadságra, oktatási szabadságra, stb. vonatkozik, hanem az intézményrendszernek arra az oldalára is, amely a véleménynyilvánítási szabadságot általánosságban a többi védett érték közé illeszti. Ezért a véleménynyilvánítási szabadság alkotmányos határait úgy kell meghatározni, hogy azok a véleményt nyilvánító személy alanyi joga mellett a közvélemény kialakulásának, illetve szabad alakításának a demokrácia szempontjából nélkülözhetetlen érdekét is figyelembe vegyék.” [30/1992. (V. 26.) AB határozat]

35. Az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánítás szabadságának újabb keletű konstitutív igazolása során megállapította, hogy az az egyén önkifejezésére, az egyén autonóm cselekvésének fontosságára alapoz. Eszerint a szólásszabadsághoz való jogot nem csupán bizonyos eredmények elérésében játszott eszköz-szerepe igazolja, hanem önmagában az, hogy minden ember korlátok nélkül fejezhessen ki magát és közölhesse gondolatait, mivel a személyiség kibontakoztatásában a szabad szólásnak felbecsülhetetlen értéke van. [7/2014. (III.7.) AB határozat]

36. Az 57/2001. (XII.5.) számú határozatában a Testület a korlátozhatóság kapcsán kifejtette, hogy a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadsága – ha ez nem jár e jogok lényeges tartalmának megsértésével – törvénnyel kivételesen korlátozható. Általában azonban a korlátozás alkotmányosságának a megítélésénél a kiindulási pontot a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadságának a demokratikus rendszer fenntartásában, a közösség tájékoztatásában és a közvélemény kialakulásában játszott különösen fontos szerepe jelenti. Ez a szerep előtérben áll és ezért e szabadságjogok korlátozása szűk körben lehetséges olyankor, ha politikai vitáról, az állam bírálatáról van szó. [...] A korlátozást szükségessé teheti alapvető jog védelme, a

demokratikus közvélemény kialakulása feltételeinek és működése fenntartásának biztosítására irányuló állami kötelezettség.

A fenti elvek alkalmazása jelen ügyre – véleménynyilvánításhoz való jog

Az alapjogsérelem

37. Jelen ügyben a véleménynyilvánításhoz való jogomnak és a tisztességes eljáráshoz való garanciális alapjognak a sérelméről van szó.

A véleménynyilvánításhoz való jog sérelme

38. Az ügy kiindulópontja, hogy az általam a munkahelyemen felfedezett visszaállások kapcsán a strasbourgi bíróság esetjoga értelmében is a véleménynyilvánítás szabadságával élve közérdekű bejelentést tettem. A helyzet súlyát mutatja, hogy egy, az igazságszolgáltatás monopóliumával rendelkező bírói kar tagja vagyok a Budapest Környéki Törvényszéken. Ezen karban fellelhető visszaállás pedig nem csak a szűk értelemben vett munkahelyi környezetet, a dolgozókat érinti, hanem funkciójából kifolyólag a hazai igazságszolgáltatási rendszer egészét, annak törvényszerű és független működésével összefüggésben pedig a jogállamiság követelményét, azaz vitathatatlanul közügy, az ilyen esetek felderítése pedig közérdek.

39. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata értelmében a szabad véleménynyilvánításhoz való jog a véleményt annak érték- és igazságtartalmára tekintet nélkül védi. A véleménynyilvánítás szabadságának külső korlátai vannak csak; amíg egy ilyen alkotmányosan meghúzott külső korlátba nem ütközik, maga a véleménynyilvánítás lehetősége és ténye védett, annak tartalmára tekintet nélkül. Jelen ügyben külső korlátként jelentkezhetett volna az általam tett bejelentés valótlanosságának igazolása, amellyel az érintett bírótársam emberi méltóságát sérthettem volna. Ugyanakkor a fent elmondottak szerint nem ez történt, maga a bíróság vezetője állapította meg a vétség elkövetésének tényét, így viszont a vélemény – noha az alapjogi korlátozás szempontjából nem releváns – valós tartalommal bírt, valós – de az adott bíróságnak rendkívül kínos – problémát tártam fel.

40. Az ellenem ezt követően indított fegyelmi eljárás egyértelmű retorziója a korábbi közérdekű bejelentésének. Ezt támasztja alá az a tény, hogy egyedül ellenem vittek végig a bíróságon egy ilyen okra alapozott fegyelmi eljárást, noha nem egy bíró állandó késedelemben dolgozik az ügyteher miatt. Az eljárás során nem vették figyelembe azt a tényt, hogy az országos átlagot meghaladó ügyteher mellett dolgoztam és 2009-ben – a csoportba beosztott bírák közül egyedülként – nem biztosítottak bírósági titkári, illetve bírósági ügyintézői segítséget a munkámhoz. Csatolt fellebbezésemben utaltam is azon ügyekre, amelyek kapcsán nem került sor valós szankcionálásra a bírák határidő túllépései miatt és rámutattam, hogy az én ügyemnek lefolytatása ebből a szempontból is aggályossá teszi a jelentős késedelem megnevezését, mint eljárási alapot. Ebből adódóan a formálisan terhemre rótt vétség nem a valódi oka volt az ellenem indított eljárásnak.

41. Erre más okot kell találni, és ez logikailag nem más, mint az általam feltárt visszásság nyilvánosságra hozatala. Nincs ugyanis olyan egyéb ok, ami felmerülhetne – és – Sherlock Holmes elhíresült bon mot-ját idézve – ha minden lehetetlen lehetőséget kizárunk, ami marad, az a valóság. Jelen ügyben a valóság: ellenem mondvacsínált okkal indítottak fegyelmi eljárást, és úgy találtak „bűnösnek”, hogy ugyanezen okból sok más bíró kollégámat annak találhatták volna, de ellenük – helyesen – semmilyen fegyelmi eljárás nem indult. Ebben a helyzetben a célzottság és szankciós, megfélemlítő jelleg egyértelmű, melyet paradox módon a rám kiszabott relatíve gyenge szankció is erősít – jól mutatja az eljárás koncepciózus voltát, hiszen valódi alap hiányában súlyosabb szankciót sem lehetett kiszabni. A relatíve enyhe szankció ugyanakkor nem gyengíti az ilyen eljárás pusztán tényéből eredő elrettentő hatást. A szolgálati bíróságok gyakorlata szerint egy esetleges következő ügyben már súlyosbító körülménynek számít a korábbi szankció. Ha tehát egy bírónak folyamatosan sok ügye van és emiatt – akarata ellenére – folyamatosan késedelmekkel tud csak dolgozni, akkor megtehetik, hogy többször indítanak ellene fegyelmi eljárást. A sok enyhe szankció összeadódva akár hivatalvesztéshez is vezethet. Számomra az egyetlen logikus magyarázat ezen fegyelmi eljárás megindítására a korábbi visszásság feltárása.

42. A retorziós jellegű eljárás ugyanakkor engem és esetlegesen más, a véleménynyilvánítás szabadságával élni kívánó közérdekű bejelentőt is arra indíthat, hogy tartva a reakciótól inkább ne éljenek a továbbiakban ezzel az alapvető jogosultsággal. Ez a korlátozás sem a strasbourgi gyakorlat, sem pedig a magyar alkotmányos követelmények szerint nem megfelelő.

43. A jogkorlátozás strasbourgi mérce szerint jogszerűen, legitim cél érdekében és szükséges mértékben kell, hogy történjen. A jogszerűség kérdését jelen ügyben felvetni nem lehet, a hazai jogszabályok alapot adnak rá, hogy ilyen jellegű korlátozás alá essen egy vélemény, amennyiben annak további alkotmányos feltételei is fennállnak. Az esetleges jogkorlátozás legitim célja a jelen ügyben nehezen kimutatható annak fényében, hogy nincs az én védett alapjoggal szemben más alapjog vagy alkotmányos érdek, ugyanakkor strasbourgi mérce szerint a szabályozás általános esetben még megfelel a legitimitás elvének. A szükségesség tesztjén azonban nem felel meg a korlátozás, mert az nem hogy nem a legkisebb mértékben, indokolt és az arra alkalmas módon történt, hanem hatását tekintve pont ellentétes eredményre vezet. A szankcionáló eljárás eredményeként a véleménynyilvánításhoz való jog teljes kiüresítése történt meg.

44. Az Alkotmánybíróság – strasbourgi fórummal összezsengő – gyakorlata értelmében a korlátozás csak különösen indokolt esetben megengedhető a véleménynyilvánítás demokratikus közvélemény kialakításában játszott fontos szerepe miatt. Az Alkotmánybíróság által kikristályosított, majd az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe emelt szükségességi – arányossági teszt levezetése során a korlátozás okaként szemben álló alapvető jog vagy valamely alkotmányos érdek, így a demokratikus közvélemény védelme állhat például. Jelen ügyben nem mutatható fel olyan érdek, amely indokolná a korlátozás szükségességét, különös tekintettel arra, hogy a vélemény tartalma valós és megalapozott volt.

45. Fentiek fényében tehát sérült az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt a véleménynyilvánítás szabadságához való jogom, amely különös tekintettel a betöltött pozícióra nem csak az egyéni jogsérelem, de a demokratikus jogállam működése kapcsán is kiemelten súlyos jogsértés.

A tisztességes eljáráshoz való jog

46. A Bíróság esetjoga értelmében a tisztességes eljáráshoz való jogra való hivatkozás megillet minden olyan személyt, aki úgy véli, hogy jogellenes beavatkozás történt valamely jogának gyakorlásába, és aki azt panaszolja, hogy nem volt lehetősége arra, hogy igényét a **6. cikk 1. bekezdésében támasztott követelményeknek megfelelően** bíróság elé terjessze. (ld. *Le Compte, Van Leuven and De Meyere v. Belgium*, 23 June 1981, § 44, Series A no. 43)

47. Az eljárás tisztessége követelményének sérelmét a Bíróság csak akkor tartja megállapíthatónak, ha azt a per későbbi szakaszaiban sem orvosolták. A tisztességes eljárás hiánya megállapítható például, ha az eljárásban a felek számára nem volt biztosítva a felek egyenjogúsága, mellérendeltsége, a megfelelő részvétel vagy a fegyverek egyenlőségének követelménye.

48. A Bíróság több esetben is hangsúlyozta a fegyverek egyenlősége elvének fontosságát külön kiemelve, hogy a büntető – de éppen a fegyelmi ügyekben is – még fontosabb ezen elv érvényesülése, tekintettel arra, hogy az eljárás alapvetően magában hordozza a felek egyenlőtlenségét. Így kiemelten kezelendő az az elvárás, mely szerint biztosítani kell a felek számára hatékony lehetőséget¹ arra, hogy a másik fél érveit, észrevételeit cáfolhassák, arra reagálhassanak (*Buchberger v. Austria*, no. 32899/96, judgement 20 December 2001, 50. §). Ennek eszközei lehetnek az eljárásban részt vevő tanúhoz a meghallgatása során intézett kérdések.

49. A *Kress vs. Franciaország* ügyben kifejtett álláspontja szerint ennek a jognak lényegi tartalma: mindkét fél számára ésszerű lehetőség biztosítása arra, hogy ügyét olyan feltételek között adja elő, amelyek nem helyezik őt nyilvánvalóan hátrányos („*substantial disadvantage*”) helyzetbe ellenfeléhez képest. Általánosságban elmondható tehát, hogy egyfajta tisztességes egyensúly („*fair balance*”) kell fennálljon a felek között.

50. A Bíróság esetjoga értelmében az is fontos követelmény egy demokratikus társadalomban, hogy a védelemhez való jog – így például az eljárás alá vont személy nyilatkozatának érdemi bevonása az ügy értékelésébe – csak a legszükségesebb esetben legindokoltabb esetben és a legkisebb mértékben kerüljön korlátozásra (*Van Mechelen and*

¹ Vö. *Kress v. France*, no. 39594/98, judgement 7 June 2001, 72. §.

Others v. the Netherlands, nos. 21363/93, 21364/93, 21427/93 and 22056/93, judgement 23 April 1997, 58. §).

51. A strasbourgi esetjog alapján lényegi eleme a fegyveregyenlőségnek az ún. „szóváltásos eljáráshoz való jog”, amely során a feleknek lehetőséget kell biztosítani, hogy a bíróság elé terjesztett kérelmekre, beadványokra reagálhassanak. Erre mutatott rá a Bíróság a *Vermeulen contra Belgium* ügyben, amelyben kimondta, hogy „egy polgári eljárásban a Semmítőszék előtt a főügyész (maga is államügyész) zárónyilatkozataira történő válaszadás lehetetlensége a tárgyalás berekesztése előtt a szóváltásos eljáráshoz való jog tagadása.” Tekintettel arra, hogy zárt tárgyaláson a kérelmező távollétében zajlott le az eljárási cselekmény, így a Bíróság kimondta a tisztességes tárgyaláshoz való jog, egyúttal a kontradiktórius eljárás és a fegyveregyenlőség elvének sérelmét.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata – tisztességes eljáráshoz való jog (Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés)

A tisztességes eljáráshoz való jog

52. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése deklarálja a tisztességes eljáráshoz való jogot. Az AB klasszikus megfogalmazásában: „a tisztességes eljáráshoz való jog az Alkotmányban explicit módon nem nevesített, de az alkotmánybírósági gyakorlatban az 57. § (1) bekezdésébe foglalt független és pártatlan bírósághoz való jog, illetve a 2. § (1) bekezdéséből eredő eljárási garanciák védelmének egymásra vonatkoztatásából tartalmilag levezetett alkotmányos alapjog” [315/E/2003. AB határozat].

53. „A „tisztességes-eljárás” (*fair trial*) követelménye nem egyszerűen egy a bíróságnak és az eljárásnak itt megkövetelt tulajdonságai közül (ti. mint „igazságos tárgyalás”), hanem [...] az Alkotmány alkotmányi rendelkezésben foglalt követelményeken túl – különösen a büntetőjogra és eljárásra vonatkozóan – az 57. § többi garanciájának teljesedését is átfogja. Sőt az – 57. §-a tartalmához és szerkezetéhez mintát adó eljárási garanciákat tartalmazó cikkei általában elfogadott értelmezése szerint a *fair trial* olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás ’méltánytalan’ vagy ’igazságtalan’, avagy ’nem tisztességes’ [6/1998. (III. 11.) AB határozat].

54. A tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányos követelménye több elvet és garanciális elemet is magában foglal, így a bírósághoz fordulás jogát, a pártatlanság, valamint a jogegyenlőség követelményét, az ésszerű időn belüli eljárást, a fegyveregyenlőség elvét és a jogorvoslathoz való jogot is.

55. Több alkotmánybíróági döntés rámutatott, hogy az eljárás tisztessége olyan minőség, amely az eljárás egészének figyelembevételével ítéltető meg. Az Alkotmánybíróóság az erre vonatkozó döntéseiben meghatározza a tisztességes eljárás által megkövetelt általános ismérveket. Kiemelte, hogy a tisztességes eljáráshoz való joggal *„szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye”* [pl. 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118 120.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211.; 14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 256.].

56. A döntések kimondják azt is, hogy *„az Alkotmány 57. § (1) bekezdése a közigazgatási eljárásban szintén irányadó olyan követelmény, amely a közigazgatási határozatok érdemi felülvizsgálatát biztosítja. Az Alkotmány 50. § (2) bekezdése külön kiemeli a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatának lehetőségét, következésképpen a felülvizsgálati eljárás során érvényesülő bírósági eljárás tekintetében csak ugyanazon alkotmányossági garanciák lehetnek irányadóak, mint más eljárások esetén. Önmagában a bírói út jogszabályi deklarálása ebben az esetben sem elegendő. A lényeg abban áll, hogy a bíróság ténylegesen mit vizsgálhat felül. Az Alkotmány 57. § (1) bekezdésének csak az az eljárás felel meg, amelynek során a bíróság a perbe vitt jogokat és köteleességeket, a közigazgatási határozat során irányadó mérlegelési szempontokat érdemben elbírálhatja”* [32/1990. (XII. 22.) AB határozat].

57. Az Alkotmánybíróóság – összefüggésben a döntés indokolásának ügyfél jogorvoslatát segítő jellegével – az indokolást alátámasztó bizonyítékokkal kapcsolatosan arra a konklúzióra jutott, hogy *„azoknak megfelelő alapot kell teremteniük a hatékony jogorvosláshoz.”* [630/B/2005 AB határozat]. A bizonyítékok figyelembe vételénél pedig a hatóságoknak elsődlegesen azt kell szem előtt tartaniuk, hogy **a tényállás teljes mértékben feltárásra kerüljön.**

58. A legfrissebb alkotmánybíróági gyakorlat értelmében a tisztességes eljáráshoz való jog vizsgálata kapcsán a szükségességi-arányossági teszt alkalmazása is indokoltá válik. Az Alkotmánybíróság III/1522/2014. számú 2014. november 11-én kelt határozatában mondta ki a következőket: „*A jelen ügyben azt kellett megvizsgálni, hogy a keresetindítási határidő rövide, mint a bírósághoz való fordulás jogának, valamint a tisztességes eljáráshoz való jognak a korlátozása megfelel-e az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében írt szükségességi-arányossági tesztnek, mely szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.*” [említett határozat 152.]

59. Ugyanezen határozat értelmében a fegyveregyenlőség követelményére vonatkozó eddigi alkotmánybíróági gyakorlat is megerősítést nyert, amely szerint az explicit módon az Alaptörvényben csak a büntetőjogi eljárások kapcsán rögzített követelmény kiterjeszthető és egyben kiterjesztendő más kontradiktórus eljárásokra is.

A fenti elvek alkalmazása jelen ügyre

A tisztességes eljáráshoz való jog

60. Elöljáróban rögzíteni kívánom, hogy jelen ügyben már maga az a helyzet kiemelt súlyú problémát vet fel, hogy a tisztességes eljárást érvényesítő és működése során a jogállami keretek megőrzését kötelezően szem előtt tartó bíróság belső eljárása során felmerül ezen alapvető garanciális jogosultságnak a megsértése.

61. Szükséges továbbá azt is megállapítani, hogy a fent idézett bírósági gyakorlat és az alkotmánybíróági döntések is egy kiegyensúlyozott perjogi helyzetre vonatkoztatottak, míg itt a felek közti aránytalanság kezdettől fogva fennáll, tekintettel arra, hogy ha garanciális elemekkel biztosítottan független bíróként is, mégis kvázi munkaviszonyban állok az ellenem az eljárást lefolytató szervvel.

62. A szolgálati bíróság eljárására irányadó szabályokat egyrészt a Bjt., másrészt a bíróságon alkalmazott Ügyrend tartalmazza. Az ebben foglalt garanciális elemek megsértésével egyértelműen a tisztességes eljáráshoz való jog szenved csorbát.

63. A konkrét jogsértések jelen ügyben az alábbiak: az eljárás során sérült a tárgyaláson gyakorolható kérdezéshoz való jogom. A Bjt. 122. §-ának (2) bekezdése rögzíti azon eljárási garanciát, amely szerint az eljárás alá vont személyt megilleti a kérdés feltevésének a joga. Ezt szűkítően határozza meg a bíróság ügyrendje – egy bizonytalan legitimációjú, jogszabálynak nem minősülő „jogforrás”, amely azonban mindenképp hierarchikusan a törvény alá rendeződik – azzal, hogy a tárgyalást vezető bíró számára lehetővé teszi a kérdés feltevésének megtiltását.

64. Jelen ügyben nem arra kívánok ezzel utalni, hogy a kérdésfeltevés joga egy korlátlan jogosultság lenne, ugyanakkor az a tény, hogy az ügyemben megidézett tanúhoz nem intézhettem kérdéseket mind a strasbourgi, mind az alkotmánybírósági mérce szerint eljárási garanciális elemet sért.

65. A kérdezési jogomnak a megvonása azt eredményezte, hogy nem volt lehetőségem az általam állított rendeltetésellenes joggyakorlás – ti. fegyelmi eljárás indítása mondvacsinált indokkal – bizonyítására. Erre a másodfokú határozatot hozó bíróság utal is a határozatában, amelyben egyúttal azt is megállapítja, hogy az „elsőfokú szolgálati bíróság (tartalmilag) a rendeltetésellenes joggyakorlást (retorzió) nem találta bizonyítottnak”. Miként is találhatta volna – vetődik fel a kérdés – amikor maga a bíróság tiltotta meg az erre irányuló kérdés feltevését a kihallgatott tanúnak?

66. Különösen sérelmes a helyzet annak fényében, hogy az elsőfokú szolgálati bíróság megalapozatlanul jutott arra a következtetésre, hogy a rendeltetésellenes joggyakorlás lehetősége már csak azért is kizárt, mert az említett közérdekű bejelentés évekkel ezelőtti, így nem lehet háttere a megindított eljárásnak. Ezt a feltételezést a bíróság semmilyen indokkal nem támasztotta alá, a fent leírtak alapján pedig a konkrétan ezt firtató kérdésem nem engedélyezte feltenni. Ebből egyértelműen kitűnik, hogy az eljáró bíróság előre eldöntötte, hogy nem kívánja ezt az aspektust a vizsgálata tárgykörébe vonni, minden bizonnyal azért, mert ez a bírósági szervezetre nézve sérelmes, kínos információk napvilágra kerülését eredményezte volna.

67. A strasbourgi esetjog értelmében a feleket megilleti a tárgyaláson a „szóváltásos eljáráshoz való jog”, amelyben lehetőségük nyílik arra, hogy egymás előadásaira, akár

tanúbizonyításaira reflektálhassanak. Ez az elv itt egyértelműen sérült. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében pedig az eljáró fórumnak kötelezettsége van a tényállás teljes körű feltárására, a bizonyítékok legtágabb körű mérlegelésbe vonására, amely a kérdezési jogom megvonásával kevéssé teljesülhetett. Ez a korlátozás nem állja ki a szükségesség/arányosság teszt próbáját sem, hiszen semmilyen olyan alkotmányos jog vagy érdek nem állt az én alapvető jogommal szemben, ami a korlátozást indokolta volna.

68. További sérelmet okoz az az eljárási jogsértés, hogy a törvény által kötelezően előírt meghallgatás egy része csak késve, pótlólag történt meg a vizsgálóbiztos által és az általam elmondottakat a vizsgálóbiztos jelentése végül nem is foglalta magába. Ezen tény is kétségbe vonja a bíróság azon kötelezettségének teljesülését, hogy a tényeket a legteljesebb mértékben feltárja.

69. Előadom továbbá, hogy a szolgálati bíróság eljárása során a társasbíráskodás elve is sérült, amikor az első fokon eljáró fórum a Bjt. 111. §-ának megsértésével nem tanácsban eljárva hozta meg a fegyelmi eljárás megindításáról szóló 11. sorszámú határozatát. Álláspontom szerint a bíróság összetételére vonatkozó törvényi előírások olyan imperatív szabályok, amelyek megsértése szükségképpen az eljárás megismétléséhez vezet függetlenül attól hogy a határozat érdemben helyes-e. A másodfokú bíróság ezen okból nem tartotta szükségesnek az eljárás megismétlését (10-11. oldal).

70. Az Alkotmánybíróság 21/2014. (VII.15.) számú határozatában rámutatott arra, hogy a tanácsülésen a tagok jelenléte elengedhetetlen, továbbá az ezen eljárásra vonatkozó szabályok is mind csak akkor tudnak maradéktalanul és jogszabályszerűen zajlani, ha minden tanácstag jelen van. Ennek értelmében garanciális eljárási elemet sértett a bíróság akkor, amikor önkényesen nem tanácsban járt el, holott erre törvényi kötelezettsége állt fenn.

71. A Testület gyakorlata értelmében a tanácsülésen való eljárás csak akkor felel meg a tisztességes eljárás Alaptörvényben rögzített követelményének, ha a fizikálisan jelen lévő tanácsstagok együttes jogalkalmazással, értelmezéssel hozzák meg döntésüket és ez alól csak nagyon szűk körben ismer kivételt a hazai jogi szabályozás. [21/2014. (VII.5.) AB határozat]

72. További, a nemzetközi és hazai alkotmányossági gyakorlat fényében sérelmes eljárásjogi szabálysértés, hogy semmilyen értesítést nem kaptam a tanácsülésről, így

jegyzőkönyvet sem, továbbá az első fokon eljáró fórum kérésem ellenére sem küldte meg részemre a törvényszéktől beszerzett iratokat (panaszokra vonatkozó iratanyag).

73. A strasbourgi fórum fent idézett gyakorlata értelmében elengedhetetlen követelmény a felek részére történő iratmegküldés, amely eljárási elem itt határozottan nem került megtartásra.

74. Az Alkotmánybíróság által is megfogalmazottan, a fenti eljárási hibákat összességében vizsgálva megállapítható, hogy nem teljesült a tisztességes eljárás követelménye, amely egy olyan minőség a Testület gyakorlatának értelmében, amely az eljárás egészét vizsgálva ítéltető meg.

75. Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatát meghaladó legújabb döntésére figyelemmel a szükségességi-arányossági teszt alkalmazására a tisztességes eljárással kapcsolatban is sor kerülhet. Jelen ügyben ugyanakkor már a szemben álló másik alapvető jog vagy alkotmányos érték megléte is vitatható, így arányossági mérlegelés tárgyává sem lehet tenni, a jelen jogkorlátozás nem felel meg a teszt által felállított követelményeknek, tehát alaptörvény-ellenes.

76. A T. Alkotmánybíróság a 21/2014. (VII. 15.) AB határozatában [73-81.] az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközőnek minősítette, hogy a szolgálati bíróságok nem rendelkeztek objektív automatizmuson alapuló ügyelosztási tervvel, így a szolgálati bíróság elnökének szubjektív döntése alapján került sor az eljáró tanács tagjainak kijelölésére. Az Országos Bírói Tanács a 85/2012. (XI. 19.) AB határozatával jóváhagyta a szolgálati bíróságok ügyrendjét, egyidejűleg azonban felhívta a szolgálati bíróságokat, hogy 2013. február 28-ig az ügyrendet egészítsék ki az ügyek szignálásának automatizmusára vonatkozó rendelkezésekkel. Az OBT tehát az Ügyrendet csak részben hagyta jóvá, emiatt a jelen eljárás megindításakor sem rendelkeztek a szolgálati bíróságok olyan ügyrenddel, amely a T. Alkotmánybíróság fenti határozatában írtaknak megfelelt volna. Ezáltal sérült törvényes bíróhoz való jog, amely a tisztességes eljáráshoz való jog fontos eleme, ebből következően pedig az egész eljárás és a sérelmezett döntések is alaptörvény-ellenesek.

77. Fentiek alapján megállapítható, hogy a társasbíráskodáshoz való jog, a nyilatkozattételi jog, valamint a kérdésfeltevési jog indokolatlan megszorításával, kizárásával

illetőleg a szükségességi-arányossági tesztnek nem megfelelő korlátozásával és az automatikus szignálás hiányában ad hoc jelleggel felállított bírói tanács miatt sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogom.

78. Végezetül hangsúlyozni kívánom, hogy a T. Alkotmánybírósághoz való fordulásom oka nem abban keresendő, hogy kibújva az esetleges felelősségem alól a rám kiróható szankciót elkerüljem. Tekintettel arra, hogy a Testület megsemmisítő határozatát követően az ellenem folytatott fegyelmi eljárást meg kell ismételni, a célom az, hogy ezen megismételt eljárás során a tisztességes eljárás követelményei szerint bizonyíthassam az eljárás megindításának alaptalan, egyben retorziós jellegét. Ezáltal megelőzhetjük azt a későbbiekben kialakuló tendenciát, hogy az én ügyemben tapasztaltak és hallottak másokra dermesztő hatással legyenek és ez elfojtsa azt a kedvező tendenciát, amely a független, pártatlan bírói kar jogállami követelményeinek teljesítéséért száll síkra. Ha a T. Alkotmánybíróság helyt ad az alkotmányjogi panasznak, akkor ezzel elősegíti a korrupciógyanús ügyek jövőbeni teljes kivizsgálását.

V. Kérelem

79. Összegezve a fentebb részletesen kifejtett indokaimat, a megtámadott szolgálati bírósági határozatok sértik az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében biztosított véleménynyilvánításhoz való jogot, továbbá a XXVIII. cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogot, mert egy eljárási garanciákat sértő, egyben retorziós eljárás eredményeként szankcionált az eljáró fórum.

80. Tisztelt Alkotmánybíróság, a beadványban részletesen kifejtett indokok alapján kérem

- a) a Kúria Mellett Eljáró Másodfokú Szolgálati Bíróság Szf.F.3/2014/6. számon meghozott határozatát
- b) továbbá ehhez kapcsolódóan a Budapest területén működő ítélőtábla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság SzF.14/63/2012. számú határozatát mint alaptörvény-ellenes határozatokat szíveskedjék megsemmisíteni.

Budapest, 2014. november 13.

Tisztelettel:

